

• פרק ד •

חציצה בשיער נזיר שיש בו כינים

ההדרכה הרגילה כיום לאישה שיש לה כינים בשערה והיא צריכה לטבול במקוה כדי להיטהר לבעלה, היא שתשים בשערה חומר הורג כינים, ולאחר מכן תסתרק במסרק צפוף כדי להסיר את הכינים המתות הדבוקות בשיער, כדי שאלו לא יחצצו בשעת הטבילה.

ברם הדרכה זו אינה אפשרית במקרה של נזירה, כיון שבהיותה נזירה אסור לה להסתרק במסרק צפוף, ולכן גם אם תשים חומר הורג כינים בשיער והכינים ימותו, הרי הם עדיין נשארים דבוקים בשערה, וכיצד תוכל לטבול במקוה?

בעיה דומה יש גם לגברים נזירים הרוצים לעלות להר הבית, ובעיה זו תתעורר ביתר שאת לאחר שייבנה המקדש, ונזירים ונזירות כאחד ירצו לעלות למקדש ואף יהיו חייבים בכך.

בפרק זה נדון כיצד צריכים נזירים ונזירות לנהוג בנושא זה הלכה למעשה.

א. הסרת כינים משיער הראש – לכתחילה אך לא מעכב

דין כינים בשער הראש נפסק בשו"ע (יו"ד קצח, מז), וזה לשונו:

”מין כינים שדבוקים בבשר ונושכים בעור במקום שיער ונדבקים בחוזק בבשר, צריך להסירן ע"י חמין ולגורדן בצפורן, ואם אינו יכול להסירן – אינו חוצץ”.

מקור הלכה זו הוא בדברי הרוקח (סי' שעו, ד"ה ידות הכלים), שכתב ש"אם אינו יכול להסירן הוי כטיט שתחת הציפורן או בצק מועט שאינו מקפיד”.

נמצא אפוא, שהיתרו של הרוקח להשאיר את הכינים בראש כשאי אפשר להוציאם, מבוסס על שתי סיבות: א. הכינים בראש הם מיעוט. ב. אין מקפידים עליהם.

וכיוון שהגמרא (נידה סז, ב) אומרת שעל מיעוטו שאינו מקפיד חכמים לא גזרו חציצה, הרי שבמקרה זה, כשאינו יכול להסירן – הם אינם חוצצים, ואינם מעכבים את הטבילה.

הש"ך (שם ס"ק נח) מדייק מלשון השו"ע 'ואם אינו יכול להסירן' – שכל ההיתר הוא רק אם אינו יכול להסיר את הכינים, אך אם הוא יכול להסירן ולא הסירן – הם חוצצים. ונראה שביחס לנזיר או נזירה שאסורים בסירוק הראש, גם הש"ך יודה שהם בכלל ההגדרה של 'אינו יכול להסירן' – וממילא הכינים אינם חוצצים.

לעומת זאת, מדברי הגר"א (ביאור הגר"א שם ס"ק נג) נראה שהוא מקל יותר מהש"ך, שכן הוא כותב שאם אינו יכול להסירן – הכינים אינם חוצצים "כיון דרבייתה הוא ואינה מקפדת", ומשתמע מדבריו, שגם אם יכול להסיר את הכינים ולא עשה זאת – הם אינם חוצצים, כיון שהראש והשיער הם מקום הגידול הטבעי של הכינים, וכיוון שזהו מקומם – הנשים אינן מקפידות על כך.

נמצא, לפי דבריו, שהצורך להסיר את הכינים לכתחילה הוא חומרה בלבד, ואם לא החמיר ולא הסיר את הכינים מכל סיבה שהיא, אין זה מעכב, מאחר שהכינים הם מיעוט שאינו מקפיד עליו, וכדעת הרוקח.

דרך הפסיקה המקובלת בדורנו היא להחמיר כדעת הש"ך, ואף יותר מכך, וההנחיה לנשים היא שבכל מקרה יש להסיר לפחות את רוב הכינים, ורק אם נשאר מעט כינים שהאישה אינה יכולה להסירן – הן אינן חוצצות.¹⁵⁶ אלא שכאמור, לענ"ד, גם הש"ך יודה שנזיר או נזירה האסורים מן הדין להסתרק נחשבים כמי שאינם יכולים להסיר את הכינים, ולכן הכינים שבראשם אינן חוצצות, כפי שנראה מדברי הגר"א.

ב. דין הנזירים כדין הצבעים, השוחטים והטבחים

נאמר בגמרא (זבחים צח, ב):

"אמר רבא: פשיטא לי, דם על בגדו חוצץ, ואם טבח הוא – אינו חוצץ. רבב על בגדו חוצץ, ואם מוכר רבב הוא – אינו חוצץ".

156. כך כתב בספר 'דרכי טהרה' (פרק טז הלכה יג)

ופירש רש"י שם: "ואם טבח הוא – שאינו מקפיד בדם שעל בגדו. אינו חוצץ – דחציצה בקפידא תליא. רבב – כל דבר הנתוך כגון שומן וחלב ושעוה".

וכן כתב הרא"ש בעניין הצבע שהנשים צובעות בו את שערן, וזה לשונו (הל' מקואות סי' כז):

"נשים הצובעות עצמן – נראה שאינו חוצץ, כי הוא נוי להן ואינן מקפידות, אלא עשאוהו במתכוין, ועוד שאין בו ממש אלא חזותא בעלמא. וכל אשה שאומנותה לצבוע, כיון שדרכה בכך – אינה מקפדת, כדאמרינן בזבחים פרק דם החטאת (צח, ב): רבב על בגדו חוצץ ואם מוכר רבב הוא אינו חוצץ".

וכן כתבו הרשב"א, רבנו ירוחם (מובא בב"י שם), ועוד.

ונראה לענ"ד, שאף על פי שהרא"ש כתב שהנשים מעוניינות בצבע שעליהן, והן עשאוהו בכוונה, אין בכוונתו לומר שזה תנאי להגדרה של 'אינו מקפיד בכך', שכן מקור הדין הוא מהגמרא בזבחים, כאמור לעיל, ושם וודאי שאי אפשר לומר שהטבח מעוניין בדם שעל בגדו ושהוא שופך אותו עליו בכוונה, אלא המדובר הוא על דם הניתז על בגדי הטבחים בהכרח, והם אינם מקפידים על כך כי הם רגילים לזה.

דין זה נפסק בשו"ע וברמ"א (יו"ד קצח, יז), וזה לשונם:

"צבע שצובעות הנשים על פניהן וידיהן ושער ראשן – אינו חוצץ. וכן מי שהוא צבע וידיו צבועות, אינו חוצץ. הגה: וכן מי שאומנתו להיות שוחט או קצב וידיו תמיד מלוכלכות בדם, אינו חוצץ, שרוב בני אומנות זו אינן מקפידים (ב"י בשם ר"י)".

ונראה לענ"ד, שהנזירים ושאר האנשים או הנשים המגדלים שיער ארוך אינם שונים בעניין זה מהצבעים או השוחטים, שכן הם קבוצה מיוחדת בפני עצמה, וכיון שאינם מסתפרים – פעמים שיש כינים בשערם והם אינם מקפידים בכך, שכיון יש להם שיער ארוך אין הם יכולים למנוע לגמרי הימצאות כינים בשערם. לפיכך הם רגילים בדבר ואינם מקפידים בכך, כטבח וכשוחט שיש עליהם דם.

אלא שדברים אלו אינם אמורים אלא במצב שיש להם קצת כינים בראש, אך אם הראש מלא בכינים עד שהם מגרדים את ראשם ללא הפסקה, אזי גם

הנזיר, ככל אדם, מקפיד על כך ומטפל בשערו. ובכל זאת, מכיון שהוא משתייך לקבוצה שבדרך כלל אינה מקפידה על כינים, הקפדתו האישית אינה גורמת חציצה שכינים אלו תחשבנה חוצצות.

ג. סיכום

נזיר או נזירה הצריכים לטבול במקוה, ויש להם כינים בשיער – צריכים לשים חומר הורג כינים, והם יכולים לטבול לאחר מכן, למרות שלא הסתרקו ולא הסירו את הכינים המתות מהראש, משום שכינים אלו הן בגדר "מיעוט שאינו מקפיד", ולכן אין בהם משום חציצה.

